

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมชุมชนมัสยิดพัตฮัลบารี เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในด้านการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ได้แก่ การประพฤติตนเป็นผู้นำไหว้หลังหลอก การร่วมกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมของชุมชน และการตักเตือนเมื่อพบสมาชิกในชุมชนทำผิดหลักการอิสลาม ด้านการอุปโภคบริโภค ได้แก่ การเข้าร่วมงานสังสรรค์ที่มีการบรรเลงดนตรีและเต้นรำ และด้านการแก้ไขปัญหาและควบคุมอารมณ์ ได้แก่ การพูดจาหยาบคายเมื่อเกิดอารมณ์โมโหหรือหงุดหงิดใจ

จากการวิเคราะห์ทัศนคติและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของชาวไทยมุสลิมชุมชนมัสยิดพัตฮัลบารี เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่าปรากฏทัศนคติและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต 2 ลักษณะ ได้แก่ ทัศนคติและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมอิสลาม และทัศนคติและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตที่ขัดต่อวัฒนธรรมอิสลาม โดยทัศนคติและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมอิสลามพบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการประพฤติตนตามหลักศาสนา ด้านการครองเรือน และด้านการประกอบอาชีพ ส่วนทัศนคติและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตที่ขัดต่อวัฒนธรรมอิสลามพบ 3 ด้าน เช่นกัน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ด้านการอุปโภคบริโภค และด้านการแก้ไขปัญหาและควบคุมอารมณ์

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมชุมชนมัสยิดพัตฮัลบารี เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต สอดคล้องกับ แนวคิดของ อัลเบิร์ต แบนดูรา (1997) ได้นำเสนอแนวคิดที่พัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาของสังคม (Social Cognitive Theory) แนวคิดนี้นิยมใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ โดยมีหลักการสำคัญคือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ที่ปรากฏภายนอกเป็นผลมาจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายใน เมื่อเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในแล้ว จะส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอกเมื่อมีโอกาส ดังนั้นจะเห็นว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้เกิดจากปัจจัยภายนอกเพียงอย่างเดียว แต่ยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งในที่นี้คือเพศด้วย

นอกจากนี้ผลการวิจัยสัมพันธ์กับความเชื่อด้านศาสนา ที่ระบุว่าความแตกต่างด้านสรีระและธรรมชาติซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติศาสนกิจที่แตกต่างกัน กล่าวคือหญิงมุสลิม (มุสลิมะฮ์) ไม่สามารถปฏิบัติศาสนกิจต่างๆ ในขณะที่มีประจำเดือน เช่น การละหมาด การถือศีลอด การทำฮัจญ์ การอ่านคัมภีร์ เป็นต้น เนื่องจากประจำเดือนถือเป็นสิ่งสกปรก ดังปรากฏในอัล-กุรอาน ความว่า “และจงอย่าเข้าใกล้นางจนกว่านางจะสะอาด” (2:222) ในขณะที่เพศชาย สามารถประกอบศาสนกิจต่างๆ ได้ทุกช่วงเวลา ทำให้ชายมุสลิมมีโอกาสเข้าศึกษาและปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างครบถ้วน โดยไม่มีข้อจำกัดเหมือนหญิงมุสลิม ทำให้มีความรู้ความเข้าใจด้านศาสนาดีกว่า เข้าใจและทราบจริยธรรมอิสลามอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตตามวิถีทางแห่งอิสลามมากกว่าเพศหญิง และมุสลิมชายยังสามารถดำรงตำแหน่งผู้นำทางศาสนาได้ แนวคิดเช่นนี้ปรากฏตั้งแต่สมัยก่อนศตวรรษที่ 19 โดย ศาสตราจารย์ทุกคนจะเป็นเพศชาย ตลอดจนบรรดา กาลิบ³ อิมาม⁴ ผู้รักษากฎหมายอิสลาม ผู้พิพากษาศาสนาอิสลาม ล้วนเป็นเพศชายดังที่ อับดุลเลาะ การีนา (2551, น. 26) ได้ให้เหตุผลของการดำรงตำแหน่งทางศาสนาอิสลามของเพศชายไว้ว่า “เพราะทุกคนต้องยอมรับว่า เพศหญิงเป็นเพศที่นุ่มนวลอ่อนโยน และมีปัญหาในความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับร่างกายหลายอย่าง อันจะทำให้อารมณ์หวั่นไหวได้ง่ายและเกิดความไม่สะดวกในการปฏิบัติ” ความแตกต่างดังกล่าวนี้จึงมีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของชาวไทยมุสลิมด้วย

ด้านทัศนคติและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของชาวไทยมุสลิมชุมชนมัสยิดฟัตฮุลบารี เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยกล่าวคือบริบททางสังคม อันได้แก่ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ตลอดจนกระแสวัฒนธรรมบริโภคนิยม มีส่วนอย่างยิ่งต่อทัศนคติและพฤติกรรมของคนในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ สมรักษ์ชัยสิงห์กานานนท์ (2544 : 198) กล่าวว่า บริโภคนิยมเกิดจากประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมเข้าร่วมกิจกรรมบริโภค ภายใต้กลไกของระบบตลาดแบบใหม่ ความคลั่งไคล้ในการบริโภคเกิดจากความต้องการทางสังคม ที่ผู้บริโภคจะสร้างความหมายใหม่แก่สินค้าที่ตนครอบครอง ซึ่งเกิดจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ เพื่อจับคู่สิ่งของกับชนชั้นและโอกาสทางสังคม และเพื่อเข้าสู่สังคมในที่นี้ชาวมุสลิมชุมชนมัสยิดฟัตฮุลบารีจำเป็นต้องเข้าร่วมในการบริโภคเพื่อสร้างหรือต่อยอดการแบ่ง

³ กาลิบ แปรเสียงมาจากคำว่าเคาะลีฟะห์ โดยภาษาแล้วหมายถึงตัวแทน ผู้มีอำนาจปกครองในทางการเมืองของนิกายสุหนี่หมายถึงผู้นำประชาชาติอิสลาม เป็นตัวแทนในการใช้กฎหมายอิสลามในรัฐอิสลาม และมีสิทธิในการประกาศญะฮาด (สงครามต่อต้านการรุกรานประชาคมมุสลิม) (บรรจง บินกาซัน, 2547, น. 28-29)

⁴ อิมาม โดยภาษาแล้วแปลว่าผู้นำ อิมามในศาสนาอิสลามต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้ตามทั้งโลกนี้และโลกหน้า กล่าวคือต้องเป็นผู้ทรงคุณธรรม มีความรู้ในหลักการของอิสลาม เพื่อชี้แนะให้ผู้ตามกระทำในหนทางที่ถูกต่อมามีภายหลังนิกายชีอะฮ์นำคำว่าอิมามมาใช้เรียกตำแหน่งผู้นำของตนโดยถือว่าอะลีเป็นอิมามคนแรก (บรรจง บินกาซัน, 2547, น. 187-188)

ระดับของโอกาส เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่เป็นศูนย์กลางความเจริญในด้านต่าง ๆ และเกิดการปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอกอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. ควรนำผลการวิจัยไปขยายผลเพื่อกำหนดนโยบายในการฟื้นฟูจริยธรรมและวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมอิสลามในชุมชนมุสลิมต่อไป
2. ควรนำผลการวิจัยเผยแพร่เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและลักษณะของชุมชนอิสลามตามวัฒนธรรมอิสลาม เพื่อสร้างความมั่นคงแก่ชุมชนอิสลามเอง และเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีกับชุมชนต่างศาสนิกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาต่อไปว่าปัจจัยอื่น ๆ เช่น การศึกษา สถานะทางสังคม มีผลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมชุมชนมัสยิดพัทธอุบลารีย์ เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร หรือไม่อย่างไร
2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมอื่น ๆ